

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Анотація. Розглянуто економічний аналіз, який, з одного боку, становить одну з основних функцій і одночасно одну зі складових частин управління банками, а з іншого – процес всебічного дослідження організації та управління в цілому.

Аннотация. Рассмотрен экономический анализ, который, с одной стороны, представляет одну из основных функций и одновременно одну из составных частей управления банками, а с другой – процесс всестороннего исследования организации и управления в целом.

Annotation. The article deals with the economic analysis, which on the one hand is one of the main functions and also one of the components of the bank management and on the other hand it is a process of comprehensive study of organization and management on the whole.

Ключові слова: економічний аналіз, бенчмаркінг, фінансовий аналіз, прибутковість.

Фінансовий стан банку характеризується такими показниками, як доходи, витрати, прибуток (збиток) – різниця між доходами і витратами, чистий прибуток – після сплати податку. З метою виявлення резервів зростання прибутковості банківської діяльності як джерела формування банківського капіталу, що забезпечує стабільність фінансового стану банку, здійснюється комплексний аналіз його доходів і витрат. Завданням такого аналізу є:

визначення постатейної структури доходів і витрат та їх динаміки;
оцінка виконання фінансового плану або бізнес-плану за показниками доходів і витрат;
виявлення факторів та визначення ступеня їх впливу на зміну доходів і витрат;
коефіцієнтний аналіз доходів і витрат;
аналіз і оцінка рівня дохідності банку та розроблення заходів щодо використання резервів підвищення прибутковості банківської діяльності;
аналіз та оцінка співвідношення активів, пасивів, доходів і витрат з метою прогнозування фінансового стану комерційного банку.

Тому сьогодні актуальним є розроблення методів оцінки, зіставлення та відбору даних, що характеризують результативність діяльності банку, отриманих із різних джерел. Для інформаційного забезпечення аналізу доходів і витрат можна використовувати всі види директивної, нормативної, облікової, фінансової, статистичної, довідкової та методичної інформації.

Широке коло питань, пов'язаних із дослідженням фінансових результатів діяльності банку, висвітлено в роботах відомих вчених-економістів: А. Дудар, Копилук О. І., Кочетков В. М., Примостка Л. О., Самохин Л. В. [1 – 5].

Метою роботи є узагальнення теоретичних підходів щодо збільшення фінансових результатів діяльності комерційних банків.

На всіх стадіях діяльності банку з метою виявлення резервів і стримуючих факторів його стабільного функціонування, збереження та розвитку з урахуванням інтересів світового, загальнонаціонального, регіонального або локального рівнів економіки використовується аналіз.

У банківській практиці аналіз поділяється на аналіз активів і пасивів. Аналіз активних операцій і пов'язаних з ними ризиків є провідним напрямом аналітичної роботи банку. Склад, якість, динаміка активів, фактори, що впливають на зміну їх структури, є постійним об'єктом дослідження банківських аналітиків [1, с. 36].

До сьогодні немає єдиного підходу до розуміння змісту економічного аналізу, оскільки він розглядається з різних позицій і теорій особливостей розвитку економіки. У зв'язку з цим під економічним аналізом у зарубіжних країнах мають на увазі вивчення та оцінку фінансових ринків, фінансових інструментів, фондового ринку, окремих інвестиційних інститутів, фінансової діяльності окремих підприємств або їх сукупності, а в деяких випадках аналіз зводиться лише до техніки фінансових розрахунків і оцінки фінансових звітів.

Основним питанням для розуміння змісту аналізу банківської діяльності та ефективності результатів його здійснення є концепція підприємницької діяльності як системи рішень використання ресурсів (у тому числі капіталу) для отримання прибутку [5, с. 58].

Прибуток банку є кінцевим фінансовим результатом, який створює необхідні умови для збереження його економічної життєздатності та подальшого розвитку. Основною метою аналізу діяльності банку є отримання певної кількості найбільш об'єктивних показників, що дають достовірну й обґрунтовану характеристику його фінансового стану. Це стосується, насамперед, зміни структури капіталу, активів та пасивів, складу прибутків і збитків та ін.

Отримані в результаті фінансового аналізу найбільш інформативні показники діяльності банку дають об'єктивну картину його фінансового стану. При цьому аналітика та фінансового менеджера може цікавити як поточний фінансово-економічний стан банку, так і прогноз на перспективу [1, с. 49].

Практикою вироблені основні методи фінансового аналізу, серед яких можна виділити такі: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; порівняльний аналіз; факторний аналіз; метод фінансових коефіцієнтів. Зазначені методи використовують не тільки для вивчення динаміки зміни величини показників за попередні періоди, але й для прогнозу їх на майбутні періоди (квартал, рік та ін.).

Сучасна аналітична робота в банках базується на основних принципах, методах і інструментах, застосовуваних на підприємствах усіх інших сфер діяльності з урахуванням специфіки. Проте в даний час мають право на використання і нетрадиційні форми та напрями аналізу. Одним із таких найважливіших компонентів нової концепції ринкової і стратегічної орієнтованості банків, що забезпечує досягнення сталих конкурентних переваг, є бенчмаркінг [5, с. 62].

Використання бенчмаркінгу дозволяє банкам зіставляти і вимірювати базові параметри діяльності порівняно з банками-еталонами або лідерами; виявляти найкращі операції, які можуть забезпечити зміцнення конкурентних позицій; пропонувати напрями та способи поліпшення показників діяльності, що дозволяють досягти або перевищити рівень характеристик кращих банків світового класу.

Основними напрямками аналізу банківської діяльності є забезпечення стабільності в надходженні доходів і зниження розміру витрат [4, с. 371].

В основі економічного аналізу лежить фінансовий аналіз, який складається з двох основних блоків (рисунок).

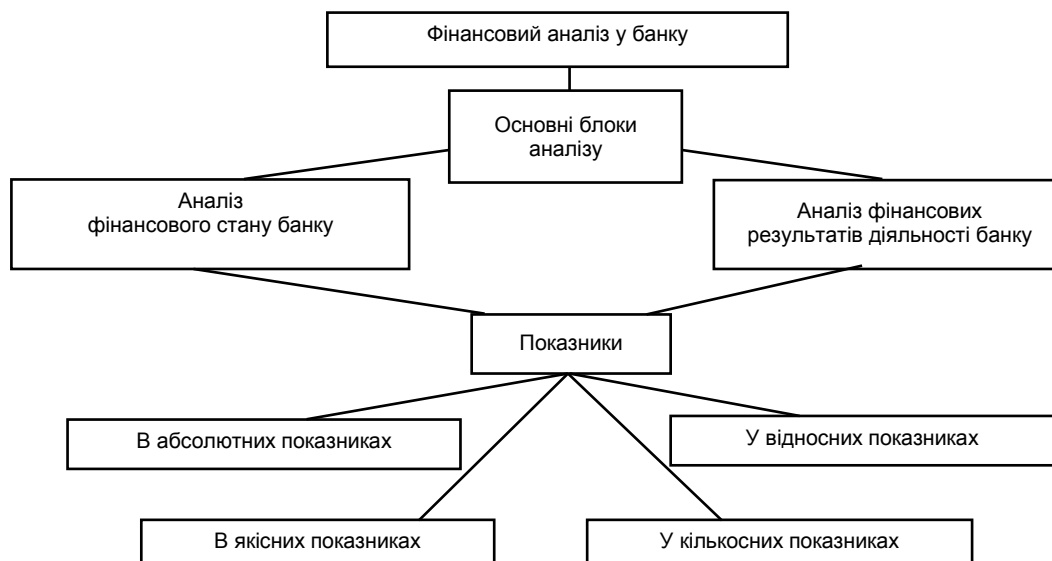

Рис. Схема проведення фінансового аналізу в банку

У процесі аналізу показників ефективності банківської діяльності до основних факторів зростання валових доходів банку звичайно відносять:

- підвищення рівня прибутковості кредитних операцій;
- зростання прибутковості не кредитних операцій;
- збільшення частки "працюючих" активів та ін.

Однак на величину прибутку, що залишається в розпорядженні банку, може істотно вплинути рівень витрат банківського продукту, котрий у свою чергу залежить від вартості залучених ресурсів, від рівня витрат із нетрадиційних операцій та послуг [3, с. 179].

Крім того, слід урахувувати, що діяльність банку як будь-якої підприємницької структури пов'язана з ризиком. Аналіз банківської діяльності з точки зору її прибутковості дозволяє менеджменту сформулювати кредитну та процентну політику, виявити менш прибуткові види діяльності та знайти можливість розробки нових банківських продуктів.

Ефективність фінансового менеджменту залежить від застосованих методик аналізу джерел формування прибутку і факторів, що впливають на її величину. Однак ці методики не завжди точно відображають співвідношення і взаємозалежність структурних елементів формування прибутку з точки зору їх стабільності.

Деякі автори, пропонують таку методику оцінки ефективності діяльності банків. В основу її покладено розрахунок показника "сумарного прибутку". Додаваними величинами сумарного прибутку банків є:

- прибуток від операційної діяльності, отриманий за рахунок перевищення процентних доходів за позиками над сумою відсотків сплачуваних;
- прибуток від операцій із валютою та цінними паперами;
- прибуток від небанківської діяльності – різниця між отриманими доходами (по комісії; штрафів, дивідендах та ін.) і витратами щодо забезпечення функціональної діяльності, а також іншими витратами, податками та платежами, віднесеними на витрати [2, с. 42].

У світовій практиці існує багато методик для визначення рейтингу банків. Різні методики застосовуються в різних економічних умовах. За ринкової моделі економіки рейтинг комерційних банків більшою мірою впливає на ринкову ціну акцій банку.

У контексті викладеного можна зробити висновок, що у сучасному банку фінансовий аналіз становить не просто елемент фінансового управління, а його основу, оскільки фінансова діяльність, як відомо, є головною. Управління нею неможливе без аналізу як при здійсненні традиційних операцій (кредитних, проведенні платежів і розрахунків, зберіганні грошей), так і при впровадженні нетрадиційних для банку видів діяльності.

Аналіз ефективності банків за допомогою визначення показника сумарного прибутку та його структурних елементів дозволяє встановити більш реально картину фінансового стану банківської системи.

Література: 1. Дудар А. Основні напрямки розвитку системи управління фінансовими результатами діяльності банку / А. Дудар // Банківська справа. – 2007. – № 5. – С. 36–50. 2. Копилюк О. І. Фінансовий менеджмент в банку : навч. посібн. / О. І. Копилюк, Н. С. Кульчицька. – Львів : Львів. комерц. акад., 2007. – 208 с. 3. Кочетков В. М. Організація управління фінансовою стійкістю банку в ринкових умовах : монографія / В. М. Кочетков. – К. : Європейський університет, 2005. – 298 с. 4. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник / Л. О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2006. – 467 с. 5. Самохин Л. В. Проблеми класифікації фінансових результатів та шляхи їх вирішення / Л. В. Самохин // Научные труды Донецкого национального технического университета. – 2005. – № 191. – С. 57–63.